

Opdracht Regio Stedendriehoek voor handelingsperspectief Brussel september 2025

Opdrachtgever: Regio Stedendriehoek

Opdrachtnemer: Bureau Koopman&Beniers, Erik Stok

De opdracht:

- Regio Stedendriehoek heeft gevraagd uiterlijk 1 oktober 2025 een advies op te leveren dat een concreet handelingsperspectief biedt voor inzet in Brussel.
- Als inhoudelijke onderlegger gelden de volgende documenten
  - De economische propositie 'safe society, smart development' en de strategische lobby-agenda.
  - Daarnaast de uitvoeringsagenda 2023-2030 met 2 specifieke uitwerkingen: de mobiliteitsagenda 2023-2027 en de contourenschets verstedelijking in balans.
- Het advies is een kort en bondig overzicht met concrete adviezen op de volgende punten:
  - Bij welke **netwerken** zou de regio zich aan moeten sluiten, met welk doel en wat vraagt het aan inzet.
  - Welke **regio's** in Europa, die in Brussel vertegenwoordigd zijn, hebben (op basis van onze inhoudelijke speerpunten) een vergelijkbaar of complementair profiel en zijn potentiële partners voor Europese aanvragen en/of interessant voor wederzijdse werkbezoeken.
  - Welke **programma's/fondsen** zijn relevant, gebaseerd op ons inhoudelijk profiel
  - Welke mogelijkheden zijn er om **beleid** te beïnvloeden. Een globale scan voldoet, inclusief advies of het loont om hier een lobbyist vanuit Regio Stedendriehoek op te zetten die bijvoorbeeld samen met de lobbyist van het HNP optrekt. Is bijvoorbeeld inzet via het Comité van de Regio's of MEP's relevant of niet.
  - Welke kansen biedt de **Euregio**, gebaseerd op inhoudelijke speerpunten.
  - Op welke thema's is het kansrijk om in Europa **bovenregionaal** samen te werken met de omliggende regio's Twente, Zwolle en Achterhoek
  - Wat vraagt het aan capaciteit, middelen en aanwezigheid in Brussel om echt resultaten te kunnen boeken

1. Bij welke netwerken zou de regio zich aan moeten sluiten, met welk doel en wat vraagt het aan inzet.

Uit de genoemde documenten waar de opdracht zich op richt zijn de volgende hoofdlijnen te benoemen vanuit het idee dat lobby in Brussel slechts dan succesvol is als deze zich richt op twee hooguit drie hoofdlijnen/thema's. Dit wil niet zeggen dat andere thema's niet "meegenomen" kunnen worden of gerelateerd kunnen worden aan de hoofdthema's. Het spreekt voor zich dat de hoofdthema's onderscheidend maar ook een duidelijke EU component en meerwaarde moeten hebben. Woningbouw is voor alle steden veruit het belangrijkste thema maar heeft in het huidige en toekomstige EU beleid een minder belangrijke positie. Wel kan dit thema verbonden worden met mobiliteit/bereikbaarheid en de manier van bouwen/stadsplanning (circulaire bouw, ook bereikbaar voor kwetsbare groepen, duurzaamheid, smart energy systems) en is dan voor Brussel wel van belang. Het gaat dus ook om de manier waarop je een thema positioneert. De meest kansrijke EU-thema's voor de Regio Stedendriehoek zijn:

a; Mobiliteit/bereikbaarheid en logistiek irt de ligging aan de North Sea-Baltic corridor en afstemming met de North Sea Rhine Mediterranean corridor

b; Innovatie(clusters) mbt Safe Society&Smart Development

De EU netwerken die het beste bij deze thema's aansluiten zijn Eurocities, POLIS en ERRIN.

Eurocities (www.eurocities.eu) is een netwerk van ruim 200 Europese steden waar binnen 6 fora gewerkt wordt in diverse werkgroepen. Het netwerk leent zich vooral voor deskundigheid, kennisuitwisseling en lobby van ambtenaren en bestuurders richting de EU commissie en het parlement. Eurocities is een goed platform voor bestuurders die actief willen meesturen op het beleid en strategie van dit netwerk en zodoende contact kunnen maken met andere steden en EU organisaties. De 6 fora richten zich op milieu/duurzaamheid, sociaal, mobiliteit, digitaal, cultuur en economie/innovatie. Vanuit de thema's passen het mobiliteits forum, het digitale forum en het economische forum bij de hoofdthema's mobiliteit, logistiek en innovatieclusters (centrum veiligheid en digitalisering, KIEN). Jaarlijks is er per forum een algemene bijeenkomst en wordt er het jaar door in werkgroepen gewerkt (2-4 per jaar). Een keer per jaar is er een algemene jaarvergadering waarbij met name bestuurders elkaar ontmoeten.

ERRIN (www.errin.eu European Regions Research Innovation Network) is een netwerk van 120 regio's vergelijkbaar met Eurocities maar richt zich meer op concrete projecten, projectontwikkeling en het bouwen van consortia. Binnen ERRIN wordt in 14 werkgroepen gewerkt aan diverse onderwerpen van duurzaamheid, digitale transitie tot nieuwe bouwconcepten (New European Bauhaus). NB; De Cleantech Regio staat als lid van ERRIN geregistreerd.

POLIS (www.polisnetwork.eu) is een netwerk van ruim 120 steden, regio's en organisaties dat zich specifiek richt op mobiliteit. Er wordt in diverse werkgroepen gewerkt en een keer per jaar zoals Eurocities is er een algemene jaarvergadering waarbij ook specifiek bestuurders aanwezig zijn. In werkgroepen komen topics aan bod zoals TEN-T, slimme en duurzame mobiliteit, urban nodes. POLIS en Eurocities werken overigens veel samen in projecten en het EU initiatief CIVITAS.

EFUS (www.efus.eu European Forum Urban Security) richt zich vooral op preventie van criminaliteit en stedelijke veiligheid en is op dit terrein het enige Europese netwerk. Het netwerk bestaat uit ruim 200 middelgroot tot grote steden. Nederlandse steden zijn Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Tilburg. Onderwerpen die goed aansluiten zijn bijvoorbeeld crisis management, innovatie en technologie, veiligheid publieke ruimtes etc. Interessant om dit netwerk nader te verkennen.

Welke regio's in Europa, die in Brussel vertegenwoordigd zijn, hebben een vergelijkbaar of complementair profiel en zijn potentiële partners voor Europese aanvragen en/of interessant voor wederzijdse werkbezoeken.

Voor het thema mobiliteit en bereikbaarheid zijn de volgende steden/regio's interessant:

- Groningen (mobiliteitshubs, stadsplanning/urban nodes)
- Helmond (automotion)
- Berlin/Brandenburg (zeer actief op TEN-T en ligging aan de NSBC)
- Helsinki (zeer actief op TEN-T en ligging op NSBC)
- Malmö (slimme en duurzame mobiliteit)
- Turku (slimme en duurzame mobiliteit irt stadsplanning)
- Bologna (slimme en duurzame mobiliteit irt stadsplanning)

Voor het thema innovatie(clusters) Safe Society en Smart Development zijn de volgende steden en regio's interessant:

- Malmö (safe society, innovatieclusters, samenwerking met Kopenhagen)
- Helsinki/Espoo (innovatieclusters, triple helix)
- Münster (innovatieclusters, energy en een van de initiatiefnemers van Techland)
- Tilburg (safe society)
- Turku (innovatieclusters)
- Linköping (innovatieclusters, campusontwikkeling en stadsplanning)
- Tampere (safe society, innovatieclusters)
- Stockholm regio (innovatieclusters, smart city/stadsplanning)
- Grenoble (innovatieclusters, triple helix)
- N.B. door deelname aan Europese netwerken en aanwezigheid in Brussel dienen zich ook andere steden en regio's aan.

2. Welke EU programma's/fondsen zijn relevant, gebaseerd op het inhoudelijk profiel

Voor mobiliteit en bereikbaarheid is het **CEF (Connecting Europe Facility)** programma het belangrijkste. Voor de huidige periode tot 2028 zijn de middelen grotendeels uitgeput. Vanaf 2028 is waarschijnlijk 2 x zoveel beschikbaar als nu (26 miljard wordt 55 miljard). Het CEF kan gebruikt worden voor studies en werken (denk aan vierde perron, sluizen, slimme mobiliteits systemen, verbetering spoor en water, laadinfrastructuur, etc). Als stedelijk knooppunt (Urban Node) kan ook aanspraak gemaakt worden op CEF, voorwaarde is dat er een SUMP (Sustainable Urban Mobility Plan) is per stad met meer dan 100.000 inwoners. Hiernaast blijft Horizon Europe en Interreg van belang. Bij het huidige en nieuwe CEF is het begrip dual use van belang, dit betekent zowel civiel als militair gebruik van infrastructuur en voorzieningen. Door de ligging aan de North Sea-Baltic corridor gaat dit voor de Stedendriehoek belangrijk worden aangezien deze corridor van groot geopolitiek belang is, maw over deze corridor moet groot militair materieel vervoerd gaan worden richting de oostgrens en moet de infrastructuur (weg, water, spoor/Amsterdam Berlijn traject, ITS systemen) op orde zijn. Dit kan voor de regio positief gaan uitpakken, dit betekent ook dat eigen projecten en ambities op orde moeten zijn en tijdig richting Den Haag en Brussel gecommuniceerd worden.

Voor het thema innovatie(clusters) mbt safe society en smart development is en blijft **Horizon/Europe** is kennisinstellingen het aangewezen fonds. Er komt een nieuw fonds vanaf 2028 **ECF/Europe Competiveness Fund** (450 miljard) waar Horizon onderdeel van gaat uitmaken. Interreg blijft in de nieuwe periode ook overeind (10 miljard). Bij het nieuwe ECF gaat het om investeringen in innovatie, duurzaamheid, digitalisering, defensie, veiligheid en strategische autonomie. Het ECF vervangt 14 bestaande fondsen zoals Horizon Europe, LIFE, CEF Digital etc. Het ECF is m.n. bedoeld voor kennisinstellingen, MKB en PPP's waarbij de overheid een rol speelt. Andere fondsen naast HORIZON voor de huidige periode tot 2027 die van belang zijn: EFRO, Interreg, Innovation Fund, Digital Europe, ELENA, EUI, InvestEU, LIFE. Het hangt sterk af van het soort project, het consortium, de financieringsbehoefte en ambitie van betrokken partijen.

N.B. het gaat in het kader van dit advies te ver om uitvoerig op EU programma's en fondsen in te gaan, het rapport van Publyon is een goed overzicht en behoorlijk uitputtend. Dit rapport telt alleen al 38 pagina's en kan goed als naslagdocument gebruikt worden. Het is belangrijk om met elkaar een projectenlijst te hebben waarvan duidelijk is wat de prioriteit heeft en wat de financieringsbehoefte is. Vervolgens kan gekeken worden of er een EU programma/fonds bij past en niet andersom! Lobby in Brussel kan ook betekenen dat je een uniek project hebt wat niet direct binnen een fonds of programma past maar waar de lobby erop gericht is dit wel via de commissie voor elkaar te krijgen als pilot.

3. Welke mogelijkheden zijn er om beleid te beïnvloeden. Een globale scan voldoet, inclusief advies of het loont om hier een lobbyist vanuit Regio Stedendriehoek op te zetten die bijvoorbeeld samen met de lobbyist van het HNP optrekt. Is bijvoorbeeld inzet via het Comité van de Regio's of MEP's relevant of niet.

In algemene zin is het wenselijk en randvoorwaardelijk een lobbyist/PA in Brussel te hebben om de mogelijkheden en de vragen die in deze opdracht zitten te gaan verkennen en gaandeweg meer focus te leggen en een relevant netwerk op te bouwen. Beleid beïnvloeden betekent de contacten opbouwen daar waar het beleid gemaakt wordt. Brussel is in principe makkelijker toegankelijk dan Den Haag. Het leggen van contacten met de EU commissie (via de DG's), PV, Comité van de Regio en het parlement gaat relatief eenvoudig. Zoals eerder genoemd is het dan wel van belang het eigen verhaal (en daarmee niet meer dan twee hoofdlijnen) op orde te hebben, weet wat je brengt en weet wat je wilt halen. Brussel is meer dan Den Haag geïnteresseerd in wat stakeholders te brengen hebben want dit geeft dan ook invulling aan hun EU beleid, beter gezegd EU programma's. Een belangrijk punt is ook de gunfactor, enkel Brussel beschouwen als een flappentap is een verkeerde houding. Je laten zien (zowel ambtelijk als bestuurlijk), en met goede oplossingen komen verhoogd de gunfactor aanzienlijk. Brussel is ook het verhaal van de lange adem, je moet bereid zijn langdurig te investeren in netwerken en mensen. De plaatsing van de lobbyist/PA is logischerwijs in het HNP aangezien hier alle provincies en een aantal regio's (Twente, NG4 (4 noordelijke steden)) maar ook de coördinatoren van het CvdR zitten. Hier kunnen gemakkelijk lijntjes gelegd en informatievoorziening uitgewisseld worden en het HNP is een zeer representatieve uitvalsbasis.

MEP's (Europarlementariërs) die voor de Stedendriehoek van belang kunnen zijn:

- Tom Berendsen (CDA), industrie, onderzoek, energie en regionale ontwikkeling,
- Bas Eickhout (Groen Links), milieu en klimaat,
- Malik Azmani (VVD), justitie en veiligheid,
- Bart Groothuis (VVD), defensie en economische veiligheid,
- Raquel Garcia v.d. Walle, regionale samenwerking,

Bij het CvdR kunnen van belang zijn:

- Guido Rink (wethouder Emmen) economie en klimaat,
- Erwin Hoogland (gedeputeerde Overijssel), mobiliteit,
- Ans Mol, (gedeputeerde Gelderland), milieu, energie.

4. Welke kansen biedt de Euregio ons, gebaseerd op onze inhoudelijke speerpunten.

De hoofdthema's van de EUREGIO zijn: mobiliteit, economie/innovatie, grensoverschrijdende samenwerking (ondernijning). Grensoverschrijdende mobiliteit irt de North Sea-Baltic corridor is een van de hoofdthema's van de EUREGIO. Er loopt een Interreg aanvraag die gaat om te komen tot duurzame en slimme mobiliteits oplossingen in de Duits/Nederlandse steden. De corridor gedachte en het ontwikkelen van urban nodes en sumps is een van de werkpakketten. Vanuit de Stedendriehoek kan hierbij aangesloten worden. Grensoverschrijdende ondernijning kan eventueel aansluiten bij Safe Society. Binnen economie en innovatie worden nieuwe concepten ontwikkeld op het gebied van uitwisseling van kennis en technologie binnen het MKB en het verder ontwikkelen van de triple helix samenwerking. Hier sluiten ook de clusters van de Stedendriehoek op aan en het ontwikkelen van een KIA. Apeldoorn is lid van de Euregio Maas/Waal met als hoofdthema's economie/toerisme, mobiliteit en duurzame ontwikkeling. Dit sluit goed aan op de ambities van de Stedendriehoek.

5. Op welke thema's is het kansrijk om in Europa bovenregionaal samen te werken met de regio's Twente, Zwolle en Achterhoek

Mobiliteit en North Sea-Baltic Corridor

Het meest voor de hand liggende en concrete thema waarop de regio's samen kunnen werken is de North Sea-Baltic corridor. Alle vier de regio's (Twente, Stedendriehoek, Achterhoek en Zwolle) liggen aan de corridor (kerncorridor, Twente en Stedendriehoek, dan wel aanvullende corridor, Zwolle, Achterhoek). Op logistiek gebied werken de regio's al veel samen en ook op het dossier GNOE (Goederencorridor Noord Oost Europa). Vraagstuk hierbij is hoe de goederenstromen vanuit de havens van Antwerpen en Rotterdam zo snel mogelijk en zonder teveel overlast voor de steden naar Duitsland/Baltische staten kunnen worden vervoerd. Een andere vraag is of we invloed hebben op het verplaatsen van goederenstromen mbv de EU?

Op de North Sea-Baltic corridor zit het spoor overvol en heeft dit grote gevolgen voor steden en het personenvervoer versus het goederenvervoer. Het nieuwe defensie beleid mbt TEN-T (dual use) kan hierbij uitkomst bieden door meer en snellere investeringen aan het water, spoor en weg (A1). De afstemming met de North Sea Rhine Mediterranean corridor is dan zeer gewenst aangezien deze corridor door het grootste deel van Gelderland loopt. Deze corridor zou meer het karakter van goederentransport kunnen hebben wat nu ook al het geval is en de North Sea-Baltic meer het karakter van personen en militair vervoer.

Innovatie(clusters)

Een ander thema is het verder ontwikkelen en koppelen van innovatie- en kennisclusters die voor een groot deel langs de North Sea-Baltic corridor liggen waarbij het concept Safe Society&Smart Development onderdeel kan zijn van het concept TechLand en vice versa.

Het concept Techland (www.techland.org) omvat een zestal innovatieclusters. Deze clusters zijn: batterijen, waterstof, medtech en gezondheid, smart industries&robotica en circulaire economie. TechLand beslaat o.a. de gehele EUREGIO aangevuld met regio Zwolle, Stedendriehoek en Arnhem Nijmegen. Binnen Brussel slaat dit concept aan vanwege het grensoverschrijdende karakter en de

meedoen in een werkgroep (ambtelijk) kost 3 x 2/3 dagen per jaar en tussendoor zal een aantal dagen besteed moeten worden aan voorbereiding en werkzaamheden.

- Diverse evenementen zoals EWRC, corridorbijeenkomsten en andere netwerkbijeenkomsten zullen door minimaal 2 bestuurders en 4 ambtenaren bezocht moeten worden.
- Verdeling van de ambtelijke capaciteit uit de steden en stedendriehoek zou 50/50 kunnen zijn maar afhankelijk van de activiteit.
- Het meedraaien in een project en het aanvragen van subsidie is van een geheel andere orde en hiervan kan niet direct een inschatting gemaakt worden.

7. Conclusies en aanbevelingen

- Krijg eerst bestuurlijk en ambtelijk duidelijkheid over de genoemde thema's waarmee de Stedendriehoek Europa/Brussel in wil en bouw daar een duidelijk verhaal en lobbyboodschap omheen. De ambities en speerpunten van de stedendriehoek bieden voldoende aanknopingspunten voor Brussel.
- Het hebben van een projectenlijst per lobbythema is cruciaal
- Sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande projecten/trajecten uit de regio zelf en bij buurregio's en de provincies Overijssel en Gelderland.
- Start zsm met aanwezigheid in Brussel met als uitvalsbasis het HNP en kies voor een ingroeimodel.
- Maak afspraken met de gemeenten om binnen de gemeenten een aanspreekpunt voor Brussel te hebben die actief contact houden met de kwartiermaker/lobbyist in Brussel. Vorm zonodig een team EU/Brussel of sluit aan bij het al bestaande PA/lobby overleg tussen de steden.
- NB: het werken vanuit een Europees perspectief is onderdeel van het reguliere werk van (beleids)adviseurs en hoeft dus niet altijd extra capaciteit te kosten! Ditzelfde geldt voor Den Haag en provincie.
- Kies voor een of twee actiepunten om binnen redelijke termijn toch al resultaat te hebben.
- Kies voor een van de netwerken om mee te beginnen en start actief met een van de werkgroepen.
- Bestuurlijk draagvlak is de basis voor het behalen van resultaten in Brussel. Bestuurders meenemen en hen een duidelijke rol geven in Brussel kan dit draagvlak vergroten.